

Diskuse

Legislativní ukotvení a vymezení sociálního pedagoga

Jiří Daněk*, Nicola Blábolilová

<https://doi.org/10.7441/soced.2026.14.01//KIBZ4705>

S narůstající komplexitou potřeb žáků a škol se role sociálního pedagoga stává důležitou a nezbytnou součástí školních poradenských služeb. Přestože se tato profese v českém školství dlouhodobě rozvíjela a její přínos byl v praxi zřejmý, legislativní ukotvení zůstávalo mnoho let nejasné. Na sociálního pedagoga bylo pohlíženo jako na nepedagogického pracovníka, mnohdy byla pozice zaměřována za sociálního pracovníka, nebyly zcela jasné vykonávané činnosti a očekávané výsledky... Absence legislativního ukotvení a jasného vymezení vedla k roztříštěnému pojetí kompetencí, nejednotnému zařazení v rámci školních týmů, nejasnostem a nejistotě v pracovněprávních vztazích. Teprve nedávné legislativní změny přinesly zásadní posun, díky společnému, velice intenzivnímu úsilí několika lidí, organizací a institucí byl za součinnosti a podpory zákonodárců sociální pedagog legislativně zařazen mezi pedagogické pracovníky. Tento krok představuje nejen formální uznání profese, ale také důležitý předpoklad pro její etablování ve školství v rámci systému podpory, další rozvoje a stabilitu.

Samotné legislativní ukotvení sociálního pedagoga nelze chápat jako završení procesu, ale spíše jako jeho začátek. Klíčovou výzvou zůstává převedení legislativní změny do každodenní praxe škol tak, aby role sociálního pedagoga nebyla formální, ale skutečně funkční a smysluplná. V tomto článku se zaměříme na celý proces vedoucí k legislativnímu ukotvení sociálního pedagoga, současné vymezení pozice, a co tato změna reálně znamená pro praxi škol, pedagogů i samotných žáků.

1 Snahy o legislativní ukotvení pozice

Diskuse o potřebě legislativně vymezit roli sociálního pedagoga se v českém prostředí objevovala již od roku 2011. Právě tehdy byla tato pozice poprvé uvedena mezi opatřeními ve *Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011–2015*, což představovalo jeden z prvních významných impulzů k jejímu systematickému zakotvení.

V roce 2013 vznikla Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice (AVSP), která se stala prvním klíčovým aktérem prosazujícím legislativní ukotvení profese. AVSP v letech 2014 a 2019 předložila zdůvodňující zprávy k návrhu na doplnění sociálního pedagoga do zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Současně se věnovala odbornému vymezování profese. Připravila Standardy vzdělávání v oblasti sociální pedagogiky (2017) a později také Náplň práce sociálního pedagoga v základní škole (2020). Tyto dokumenty významně přispěly k jednotnějšímu chápání role sociálního pedagoga v praxi (Daněk & Šmída, 2024, únor 14).

Podpora legislativního ukotvení přicházela i z dalších odborných platforem. V roce 2016 doporučil Výbor pro práva dítěte Rady vlády ČR pro lidská práva zařadit sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky, čímž posílil argumentaci odborné veřejnosti a upozornil na význam této profese pro

*CORRESPONDENCE: Jiří Daněk, Asociace sociálních pedagogů, z. s., Boženy Němcové 101/16, Přerov, 750 02, Česká republika
E-mail: jiri.danek@asocp.cz

ochranu práv dítěte a prevenci sociálních rizik. Na základě dlouhodobých podnětů odborné veřejnosti reagovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) i Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a začaly pozici sociálního pedagoga zahrnovat do svých strategických a koncepčních dokumentů. Pozice je zmiňována například v *Akčním plánu inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020* nebo v *Akčním plánu 2024–2026 Strategie sociálního začleňování 2021–2030*, ale také ve *Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*, kde je zdůrazněna potřeba posílit roli sociální práce v regionálním školství a zavedení pozice sociálního pedagoga.

Velmi blízko legislativnímu zakotvení byla profese sociálního pedagoga v roce 2021. K novele zákona o pedagogických pracovnících byl tehdy předložen pozměňovací návrh poslanců Lukáše Bartoně a Kateřiny Valachové, vedený jako sněmovní tisk č. 503 (8. volební období, 2017–2021). Návrh definoval sociálního pedagoga jako pedagogického pracovníka, který „získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu sociální pedagogika nebo v akreditovaném studijním programu sociální práce“. Pozměňovací návrh byl v Poslanecké sněmovně přijat a stal se součástí novely. Přestože byl zákon ve 3. čtení schválen, Senát jej vrátil s pozměňovacími návrhy a Poslanecká sněmovna už nestihla novelu znovu projednat před svým rozpuštěním v souvislosti s parlamentními volbami v říjnu 2021. Tento moment tak představoval významnou, ale nakonec nenaplněnou příležitost k legislativnímu ukotvení profese. Další posun nastal v roce 2022, kdy vznikla Asociace sociálních pedagogů (ASOCP), která přinesla důležitý a nový impuls v dlouhodobé snaze o prosazování legislativního ukotvení profese (Daněk et al., 2024).

V daném roce se opět dostala do mezirezortního připomínkového řízení novela školského zákona. V rámci připomínkovacího procesu bylo vneseno několik podnětů týkajících se zařazení pozice sociálního pedagoga. Žádná z těchto připomínek však nebyla akceptována. Dle vyjádření MŠMT bylo hlavním důvodem nezařazení sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky to, že s touto pozicí není ve školách dostatek praktických zkušeností a že není jednotně chápána ani využívána. Paradoxně však právě absence legislativního ukotvení dlouhodobě přispívala k nízkému využívání a nejednotnému pojetí role sociálního pedagoga. V reakci na tuto situaci připravily ASOCP a Nadace Sirius (NS) pozměňovací návrh k projednávané novele školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících. Návrh však nezískal dostatečnou podporu mezi poslanci. Problematika legislativního ukotvení sociálního pedagoga se tak ocitla v určitém začarovaném kruhu.

Na podzim roku 2022 proto zástupci ASOCP, AVSP a NS zaslali otevřený dopis ministrovi školství, v němž upozorňovali na potřebnost sociálního pedagoga v českém školství a žádali o osobní jednání s cílem představit dostupné materiály a analýzy (Daněk, 2022). Na první dopis byla doručena pouze písemná odpověď. Teprve po zaslání druhého otevřeného dopisu byla sjednána schůzka s ministrem Vladimírem Balašem a dalšími zástupci MŠMT, která se uskutečnila dne 6. 1. 2023 (ASOCP, 2023a).

Schůzka vedla k navázání spolupráce a domluvě konkrétních kroků, které povedou k legislativnímu ukotvení pozice. Spolupráce s MŠMT však v této fázi postupovala pomaleji, než bylo očekáváno (ASOCP, 2023). ASOCP nadále pokračovala ve snahách o legislativní ukotvení profese prostřednictvím tvorby odborných materiálů, příspěvků na konferencích a odborných setkáních, které pomáhaly objasňovat roli sociálního pedagoga, a také zahájením projektu Podpora zkvalitnění práce sociálních pedagogů ve školách, financovaného Nadací Sirius. Cílem projektu bylo vytvořit jasný a srozumitelný rámec profese, včetně vymezení kompetencí a náplně práce, posílit podporu poskytovanou sociálním pedagogům v praxi a usnadnit jejich začleňování do škol. Součástí záměru bylo také reagovat na potřeby škol prostřednictvím této profese a podpořit legislativní ukotvení pozice tak, aby mohla být využívána jednotně, efektivně a v souladu s potřebami současného vzdělávacího systému (ASOCP, 2024a).

2 Proces legislativního ukotvení pozice

Proces legislativního ukotvení sociálního pedagoga nabral na intenzitě v roce 2024, kdy se téma stalo předmětem systematictější komunikace mezi odbornými organizacemi, MŠMT, MPSV a dalšími politickými aktéry. Sociální pedagog byl do legislativního procesu opakovaně zařazován dodatečně formou variantních řešení, což oslabovalo jeho vyjednávací pozici a zvyšovalo riziko vyřazení z návrhu zákona.

Přetrvávalo však úsilí uvedených aktérů o systémovou podporu. V následujícím textu představíme průběh legislativního ukotvení pozice sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky a jeho zařazení do novely školského zákona.

2.1 Spolupráce s MŠMT a tvorba legislativních a dalších odborných podkladů

V prosinci 2023 a v lednu 2024 proběhly zásadní schůzky mezi ASOCP a zástupci Odboru rovného přístupu ke vzdělávání a podpory pracovníků v regionálním školství MŠMT. Tato jednání vytvořila základ pro užší spolupráci v následujících měsících. Na schůzkách byla nastavena konkrétní forma spolupráce vedoucí k přípravě dokumentace potřebné pro legislativní proces novely školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících. Členové Výkonné rady ASOCP následně průběžně připravovali, připomínkovali a doplňovali dokumenty, které se staly součástí návrhu novely. V první polovině roku 2024 vznikla ve spolupráci s MŠMT důvodová zpráva RIA a další klíčové podklady, které měly sloužit jako odborná opora při projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně.

Současně MŠMT zřídilo pracovní skupinu k pozici sociálního pedagoga, koordinačně zaštitěnou Nadací Sirius. ASOCP byla do této skupiny přizvána a aktivně se podílela na její činnosti. Pracovní skupina působila od září 2024 do října 2025 a sdružovala zástupce ministerstev, asociací a odborných organizací (MŠMT, MPSV, ČŠI, NPI, ASOCP, AVSP, ASVSP, AŘZŠ, ČAS, SOFA, Nadace Sirius, PAQ Research, Člověk v tísni a zástupce akademické obce). Cílem pracovní skupiny bylo nastavit standardní činnosti sociálního pedagoga, připravit standardy kvalifikačního a doplňkového studia a vytvořit další podklady pro navazující legislativu a prováděcí dokumenty. Výstupem práce skupiny byl mj. dokument Standardní činnosti sociálního pedagoga ve škole, který sloužil jako podklad pro úpravu přílohy vyhlášky č. 72/2005 Sb., Návrh příkladů prací pro Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., Standard kvalifikačního studia pro sociální pedagogy, Standard k rozšíření odborné kvalifikace a Rámcové požadavky na studijní program sociální pedagogika (ASOCP, 2024).

2.2 Vývoj a překážky při zařazení sociálního pedagoga do novely školského zákona

MŠMT plánovalo pozici sociálního pedagoga zařadit do tzv. dubnové novely školského zákona, připravované v souvislosti se změnou pravidel pro odklady školní docházky. V rámci mezirezortního připomínkového řízení k jiné novele, zaměřené na institucionalizaci školního psychologa a speciálního pedagoga, však byly vzneseny připomínky týkající se také zařazení sociálního pedagoga. Na základě těchto připomínek, mj. od organizace Society for All (SOFA), byla pozice sociálního pedagoga do návrhu zákona doplněna jako tzv. variantní řešení.

Tento krok reagoval na dlouhodobé podněty odborné veřejnosti a potřebu systémově ukotvit pozici sociálního pedagoga ve školství. Současně však šlo o rychlé zařazení, které nebylo doprovázeno dostatečným časem mezirezortního připomínkovacího procesu. To vyvolalo nesouhlasné stanovisko Ministerstva financí, které upozorňovalo na možné dopady na státní rozpočet.

V návaznosti na obavy Ministerstva financí požádala ASOCP o společné jednání. Schůzka se uskutečnila ve druhé polovině srpna 2024 za účasti zástupců ASOCP, NS, MŠMT a pověřených zástupců MF. Cílem bylo představit roli sociálního pedagoga, doložit jeho přínosy pro školy i vzdělávací systém a objasnit, že legislativní ukotvení pozice nepředstavuje navýšení výdajů státního rozpočtu. ASOCP, 2024b). Současně ASOCP zaslala poslancům otevřený dopis s žádostí o podporu při prosazování legislativního ukotvení pozice sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky (ASOCP, 2024c).

Návrh novely školského zákona obsahující variantní řešení projednávala vláda v říjnu 2024. Návrh však nebyl schválen a pozice sociálního pedagoga byla z novely vyjmuta. Tento moment představoval zásadní zlom a ukázal, že bez širší politické podpory a intenzivnější komunikace s poslanci nebude možné pozici do zákona prosadit. Bohužel otázka financování mj. i nepedagogických pracovníků opakovaně zastíňovala debatu o dalších potřebách škol a o systémových nákladech i rizicích, které vznikají při absenci preventivních a podpůrných profesí. V reakci na tuto situaci se v průběhu roku 2024 dále rozvíjela užší spolupráce mezi ASOCP, Nadací Sirius, SOFA, PAQ Research, místostarostkou Prahy 7, ředitelkou ZŠ Budišov nad Budišovkou a dalšími aktéry, kteří společně podporovali legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga. Tato skupina se zaměřila na systematické vysvětlování role sociálního pedagoga poslancům, přípravu podkladů k pozměňovacím návrhům a šíření osvěty prostřednictvím médií i odborných platforem. V rámci této spolupráce proběhlo množství schůzek s poslanci vládní koalice i opozičních stran, jejichž cílem bylo posílit povědomí o činnostech, roli a prokazatelném přínosu sociálních pedagogů ve školách a získat podporu pro jejich legislativní ukotvení (ASOCP, 2024).

ASOCP vytvořila v daném období naprosto zásadní texty, které završily profesionalizaci pozice. Vznikla komplexní Metodika práce pro sociální pedagogy, Etický kodex, Sborník z kazuistických seminářů (ASOCP, 2025b). Dané semináře, které ASOCP pořádala pro sociální pedagogy, inspirovaly i další podpůrné pozice a několik organizací je po vzoru sociálních pedagogů začalo pořádat i pro další pedagogické pracovníky. Byly také publikovány výzkumné zprávy a byl průběžně monitorován a rozvíjen počet sociálních pedagogů ve školách, neb ASOCP byla a nadále je jedinou organizací, která danými počty disponuje a vede související statistiky.

2.3 Schválení novely školského zákona

V polovině ledna se v Poslanecké sněmovně pod záštitou poslankyně Jany Hanzlíkové uskutečnil kulatý stůl na téma „Význam sociálního pedagoga ve školách“. Setkání se zúčastnili zástupci MŠMT, MF, poslankyně školského výboru Parlamentu ČR, zástupci Asociace ředitelů základních škol, Asociace sociálních pedagogů, Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, ředitelé a ředitelky základních škol, neziskových organizací a další odborníci z praxe i akademického prostředí.

Účastníci sdíleli praktické zkušenosti škol, představili aktuální data o přínosu sociálních pedagogů a diskutovali o možnostech financování této pozice. Zaznělo, že sociální pedagogové by měli být financováni obdobně jako školní psychologové či speciální pedagogové, což by školám umožnilo flexibilně volit podpůrné profese podle potřeb žáků (SOFA, 2025). Uvedeno bylo také to, že tato změna by neznamenal navýšení výdajů státního rozpočtu, ale pouze rozšíření možností využití již existujících podpůrných pozic. Diskutovány byly rovněž kroky nezbytné k opětovnému zařazení sociálního pedagoga do návrhu školského zákona a k jeho legislativnímu ukotvení. V té době probíhalo v Poslanecké sněmovně první čtení návrhu zákona a v únoru jej měl projednávat školský výbor. V rámci jednání byla proto zdůrazněna potřeba připravit a podat pozměňovací návrh, který by do školského zákona zakotvil mechanismus financování sociálních pedagogů, a to v rámci již schválených rozpočtových prostředků. Na daném setkání se podařilo propojit data, zkušenosti z praxe a politickou debatu v jednom prostoru a srozumitelně pojmenovat přínos sociálního pedagoga.

Na základě uskutečnění kulatého stolu a schůzek s poslanci byly nakonec připraveny tři pozměňovací návrhy, které usilovaly o ukotvení sociálního pedagoga jako pedagogického pracovníka. ASOCP společně se spolupracujícími partnery připravovala podklady pro pozměňující návrh poslanců Balaše, Gazdíka a Pivoňky Vaňkové vedený jako sněmovní tisk č. 829/0 PN 5863 (9. volební období, 2021–2025). Na základě tohoto pozměňovacího návrhu vznikl později ještě jeden, který podali poslanci Berki, Havel, Nováková a Zajíčková, vedený jako sněmovní tisk č. 829/0 PN 6095 (9. volební období, 2021–2025).

Sociální pedagog byl tak do legislativního procesu opakovaně zařazován dodatečně, formou variantních řešení, což však neoslabilo jeho vyjednávací pozici. Všechny pozměňovací návrhy totiž

zařadily sociálního pedagoga do školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících a nastavily stejné kvalifikační předpoklady. V rámci přípravy pozměňujících návrhů došlo na základě požadavků zástupců vlády ČR k rozšíření kvalifikačních předpokladů oproti původnímu návrhu. Rozdíly mezi pozměňovacími návrhy se pak týkaly financování pozice. Například pozměňovací návrh poslankyň Hanzlíkové a Berkovcové, vedený jako sněmovní tisk č. 829/0 PN 5870 (9. volební období, 2021–2025), umožňoval financování sociálního pedagoga v rámci PHPmax bez parametrizace podpůrných pozic. To by znamenalo, že ředitel školy může sám rozhodovat o tom, které podpůrné profese škola potřebuje. Tento pozměňovací návrh se jevil jako velmi vhodné a systémové řešení. Jelikož však byl podán opozičními poslankyněmi, byla jeho šance na schválení nízká. Z tohoto důvodu byl jako realističtější varianta doporučován pozměňovací návrh poslanců Balaše a kol. nebo návrh poslanců Berkiho a kol. (ASOCP, 2025a).

Schvalovací proces novely školského zákona byl velmi zdlouhavý a náročný. Ve třetím čtení se projednávání návrhuablokovalo. V Poslanecké sněmovně probíhaly obstrukce mj. i proto, že k novele školského zákona byl připojen pozměňovací návrh měnící podmínky financování nepedagogických pracovníků a převádějící jejich financování ze státu na obce. V reakci na tuto situaci byla v dubnu 2025 Poslanecké sněmovně zaslána veřejná výzva apelující na včasné schválení novely školského zákona. K výzvě se připojilo 17 organizací, které dlouhodobě usilují o rozvoj vzdělávacího systému v České republice (Učitel naživo, 2025a). S žádostí o podporu legislativního procesu a přijetí novely školského zákona byl prostřednictvím otevřeného dopisu osloven také prezident a první dáma České republiky (ASOCP, 2025b).

V květnu 2025 následovala otevřená výzva adresovaná předsednictvům politických stran, poslaneckým klubům a poslancům a poslankyním vládní koalice, která vyzývala ke stažení pozměňovacího návrhu týkajícího se převodu financování nepedagogických pracovníků. K této výzvě se připojilo 30 organizací působících v oblasti vzdělávání (Učitel naživo, 2025b). Současně proběhlo jednání s ministrem školství Mikulášem Běkem a dalšími poslanci vládní koalice, během nichž byli zástupci organizací ujištěni, že koalice učiní vše pro to, aby byla novela školského zákona schválena. Za významné lze považovat to, že diskuse o legislativním ukotvení a financování se posunula od otázky „zda“ k otázce „jak“, což představovalo zásadní změnu oproti předchozím letům.

Dne 28. května Poslanecká sněmovna schválila pozměňovací návrh poslanců Berkiho a kol. (PN č. 6095) a následně i celý návrh školského zákona (sněmovní tisk č. 829). Tím byl učiněn první zásadní krok k legislativnímu ukotvení pozice sociálního pedagoga. Po schválení v Poslanecké sněmovně zamířila tzv. velká novela školského zákona na plénum Senátu ČR (senátní tisk č. 141). Vzhledem k tomu, že součástí schváleného návrhu byl i pozměňovací návrh týkající se převodu financování nepedagogických pracovníků ze státu na obce, hrozilo, že Senát zákon vrátí zpět Poslanecké sněmovně. Ta by však vzhledem k blížícím se parlamentním volbám nemusela novelu znovu projednat. Reálně tak hrozilo opakování situace z roku 2021. Z tohoto důvodu organizace zapojené do advokační skupiny intenzivně apelovaly na senátorky a senátory. Současně byla zaslána otevřená výzva adresovaná členům Senátu se žádostí o podporu novely a její schválení na senátním plénu. K této výzvě se připojilo celkem 32 organizací (Učitel naživo, 2025c).

Vzhledem k dlouhodobým zkušenostem z praxe a potřebám škol, které opakovaně poukazovaly na nezbytnost a přínos pozice sociálního pedagoga, a díky úsilí mnoha odborníků, organizací, institucí i zákonodárců, bylo dne 3. července 2025 v Senátu schváleno legislativní ukotvení sociálního pedagoga v novele školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících. Zákon č. 267/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, podepsal prezident České republiky dne 17. července 2025. Dne 4. srpna 2025 byl zákon vyhlášen ve Sbírce zákonů. Tím byla po mnoha letech úsilí završena cesta k legislativnímu ukotvení sociálního pedagoga v českém vzdělávacím systému. Legislativní ukotvení sociálního pedagoga lze mj. vnímat jako důležitý krok ke spravedlivějšímu a inkluzivnějšímu vzdělávacímu systému, který tak dokáže zásadně lépe reagovat na sociální nerovnosti a komplexní potřeby dětí a jejich rodin.

3 Současné právní vymezení pozice

V souvislosti s aktuální novelou školského zákona je pozice sociálního pedagoga zavedena mezi pedagogické pracovníky a stanovena možnost jejího financování ze státního rozpočtu. V následující části článku představíme vymezení této pozice v příslušných právních předpisech a také pravidla jejího financování.

3.1 Zákon o pedagogických pracovnících

S účinností od 1. září 2025 je sociální pedagog uveden v § 2 odst. 2 písm. e) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Zákony pro lidi, n.d.-a). Sociální pedagog je tedy nově pedagogickým pracovníkem, který vykonává přímou sociálněpedagogickou činnost, jejímž prostřednictvím uskutečňuje výchovu a vzdělávání podle školského zákona přímým působením na vzdělávaného (MŠMT, n.d.-a).

Zákon o pedagogických pracovnících dále stanovuje kvalifikační předpoklady pro výkon této pozice. Dle § 19b zákona č. 563/2004 Sb., může přímou činnost sociálního pedagoga vykonávat ten, kdo absolvoval studijní program zaměřený na sociální pedagogiku, a to na úrovni vysokoškolského nebo vyššího odborného vzdělání. Kvalifikaci mohou dále získat absolventi studijních programů zaměřených na sociální práci (vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání) ve spojení se studiem pro přípravu sociálních pedagogů. Stejně tak ji mohou získat absolventi magisterských studijních programů v oblasti pedagogických věd ve spojení se studiem k rozšíření odborné kvalifikace zaměřeným na přípravu sociálních pedagogů (Zákony pro lidi, n.d.-a).

Sociální pedagog stejně jako ostatní pedagogičtí pracovníci musí pro výkon činnosti splňovat předpoklady uvedené v § 3 odst. 1 zákona č. 563/2004 Sb. Kromě získání odborné kvalifikace musí být plně svéprávný, bezúhonný, zdravotně způsobilý a prokázat znalost českého jazyka, pokud získal odbornou kvalifikaci v jiném vyučovacím jazyce než českém (MŠMT, n.d.-a).

3.2 Stanovení rozsahu přímé pedagogické činnosti

V souladu s novelou nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, je s účinností od 1. ledna 2026 stanoven rozsah přímé pedagogické činnosti sociálního pedagoga na 24 hodin týdně (Zákony pro lidi, n.d.-b).

Pokud sociální pedagog působí ve škole na plný úvazek, stanoví ředitel školy 24 hodin přímé sociálněpedagogické činnosti a 16 hodin práce související s přímou činností. Vymezit, co přesně lze v praxi považovat za přímou či nepřímou činnost sociálního pedagoga, však není zcela jednoduché. U učitelů je situace přehlednější, přímou činností jsou vyučovací hodiny podle rozvrhu, zatímco nepřímou činnost představují přípravy na výuku, porady, konzultace s rodiči či administrativní úkony.

U podpůrných profesí, jako je právě sociální pedagog, je rozlišení složitější. Právní předpisy uvádí, že přímou pedagogickou činností je přímé působení na vzdělávaného, kterým se uskutečňuje výchova a vzdělávání podle školského zákona. Sociální pedagog však v praxi působí nejen na samotného žáka, ale také na jeho rodiče a na pedagogické pracovníky, což rozšiřuje spektrum jeho činností a komplikuje jednoznačné vymezení jejich charakteru. Pro vymezení přímé a nepřímé činnosti v praxi se můžeme inspirovat Metodikou k institucionalizaci podpůrných pedagogických pozic (MŠMT, n.d.-b). Ta sice pracuje především s rolami školního psychologa a speciálního pedagoga, avšak v této oblasti jsou si všechny tři podpůrné profese velmi podobné.

Za přímou činnost tak lze v praxi sociálního pedagoga považovat veškeré aktivity, při nichž dochází k přímému působení na žáka, rodiče či pedagoga. Patří sem individuální práce se žákem, preventivní a intervenční práce se třídou či skupinou, diagnostika a depistáž, konzultační i poradenské činnosti, stejně jako metodické, koordinační a vzdělávací aktivity. Za nepřímou činnost pak můžeme považovat vše, co není spojeno s přímým působením na žáka, rodiče či pedagoga. Jedná se například o přípravu

na přímou práci se žákem, třídou nebo skupinou, včetně přípravy a evaluace preventivních či intervenčních programů, zpracování zpráv, vedení spisové dokumentace a další administrativní úkony, včetně archivace aj. (MŠMT, n.d.-b).

V souvislosti s přímou a nepřímou činností je důležité zmínit také jejich vykazování. V praxi se bude konkrétní podoba na jednotlivých školách lišit. O rozvržení přímé a nepřímé činnosti, včetně formy jejich vykazování, stejně jako o povinnosti výkonu nepřímé práce a celkové přítomnosti na pracovišti, rozhoduje ředitel školy podle § 22a odst. 2) zákona č. 563/2004 Sb. Je však vhodné, aby bylo rozvržení přímé a nepřímé činnosti nastaveno flexibilně. Náplň práce sociálního pedagoga je velmi rozmanitá a proměnlivá. Sociální pedagog může jeden den vykonávat převážně přímou činnost, např. realizovat preventivní programy ve třídách, poskytovat metodickou podporu třídním učitelům a individuálně pracovat se žáky. Jiný den se naopak může více věnovat administrativním úkolům, jako je příprava zpráv pro OSPOD, policii či soud, příprava na jednání s rodiči nebo další dokumentační a organizační činnosti.

3.3 Zařazení sociálního pedagoga do platové třídy

S legislativním ukotvením sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky souvisí také jeho zařazení do příslušné platové třídy. Dosud byli sociální pedagogové zařazováni různě. Podle vyjádření MŠMT a MPSV měli být zařazováni do platové tabulky č. 2, tedy mezi sociální pracovníky, zatímco některé projektové výzvy naopak doporučovaly jejich zařazení do platové tabulky č. 1 mezi nepedagogické pracovníky (ASOCP, 2023b).

Novela nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, s účinností od 1. ledna 2026 doplňuje díl 2.16 *Výchova a vzdělávání* o činnosti a platové třídy sociálního pedagoga (Zákony pro lidi, n.d.-c). Na základě této novely katalogu prací a podle nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů je sociální pedagog zařazen do 10. až 13. platové třídy podle přílohy č. 4 uvedeného nařízení, a to podle nejnáročnější práce, jejíž výkon zaměstnavatel od zaměstnance požaduje (MŠMT, n.d.-a).

3.4 Standardní činnosti sociálního pedagoga

Sociální pedagog je v rámci novely vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, zařazen mezi odborníky poskytující poradenské služby ve školách. Je součástí školního poradenského systému, jehož cílem je podpora žáků v jejich vzdělávacím a osobnostním rozvoji. Vyhláška nabývá účinnosti od 1. ledna 2026. Standardní činnosti sociálního pedagoga, které má ve škole vykonávat, stanovuje příloha č. 3, část C uvedené vyhlášky. Náplň práce sociálního pedagoga je proto nutné vymezit v souladu s danou přílohou, se zohledněním výše úvazku na dané škole (Zákony pro lidi, n.d.-d).

Pracovní náplň sociálního pedagoga je velmi rozmanitá a pestrá. Vykonává preventivní, intervenční a výchovně-vzdělávací činnosti, věnuje se depistáži a diagnostice, poskytuje poradenství, konzultace i metodickou podporu a koordinuje činnosti směřující k podpoře žáka a jeho rodiny. Je důležité mít na paměti, že některé činnosti se mohou prolínat s kompetencemi dalších poradenských pracovníků ve škole. Z tohoto důvodu je nezbytné dohodnout se na kompetencích jednotlivých pracovníků a tam, kde se jejich role překrývají, je vhodné na činnostech spolupracovat. K rozdělení kompetencí lze využít Karty kompetencí ŠPP, jejichž cílem je přehledně vymezit odpovědnosti jednotlivých pracovníků podle vyhlášky a zároveň pomoci sladit vzájemná očekávání tak, aby každý věděl, za co odpovídá a kdy a jak spolupracovat s ostatními (META, n.d.).

3.5 Financování pozice sociálního pedagoga ve škole

S účinností od 1. ledna 2026 dochází ve školském zákoně k úpravě pravidel, která umožňují financovat sociálního pedagoga a další podpůrné profese v základních školách ze státního rozpočtu. Novelizované nařízení vlády č. 123/2018 Sb., jež stanovuje maximální počet hodin výuky hrazených ze státních

prostředků, nově pracuje s ukazatelem označovaným jako PHPmax (Zákony pro lidi, n.d.-e). Tento ukazatel představuje nejvyšší možný týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti, kterou mohou ve škole vykonávat psycholog, speciální pedagog nebo sociální pedagog. Financování sociálního pedagoga je možné prostřednictvím institucionalizace, která využívá ukazatel PHPmax. Ten určuje maximální rozsah úvazků pro poradenské pracovníky v základních školách s alespoň 180 žáky (MŠMT, n.d.-a).

S tímto způsobem financování souvisí princip tzv. prioritizace pozic, podle něhož má škola přednostně obsazovat pozici speciálního pedagoga nebo psychologa. Princip prioritizace pozic může v praxi vést k nerovnostem mezi školami, zejména v regionech s dlouhodobým nedostatkem kvalifikovaných odborníků. Novela školského zákona však v § 16 odst. 12 umožňuje, aby škola dané pozice neobsadila, pokud to nevyžadují vzdělávací potřeby žáků. Přejícná ustanovení zákona č. 267/2025 Sb. navíc stanovují, že do konce roku 2028 není ředitel školy povinen zaměstnat speciálního pedagoga či psychologa, pokud nemá k dispozici kvalifikované pracovníky. Z toho vyplývá, že škola může zaměstnat sociálního pedagoga i bez současného obsazení pozice speciálního pedagoga nebo psychologa, pokud nejsou dostupní kvalifikovaní uchazeči nebo pokud to není nezbytné pro potřeby žáků. Zároveň je však žádoucí usilovat o zajištění poradenských služeb v plném rozsahu (ASOCP, 2025c).

Další možností financování pozice sociálního pedagoga je tzv. indexace. Do tohoto modelu má být zařazeno přibližně 10 % základních škol, které vzhledem ke své náročnější situaci obdrží navýšené prostředky na platy, aby mohly zajistit srovnatelnou úroveň vzdělávání i poradenských služeb (ASOCP, 2025c). Z hlediska financování lze institucionalizaci prostřednictvím PHPmax považovat za realistický kompromis, který dává školám určitou míru flexibility, ale zároveň přináší nové nároky na strategické rozhodování vedení škol.

4 Souhrnné pojetí

Legislativní ukotvení sociálního pedagoga v českém vzdělávacím systému představuje zásadní milník, který uzavírá dlouholeté období nejistoty, roztržitosti a nejednoznačného postavení této profese ve školách. Zároveň však nejde o konečný cíl, ale o vytvoření základního rámce, na němž je nyní nutné dále systematicky stavět. Přijetí novely školského zákona a navazujících právních předpisů přineslo sociálním pedagogům status pedagogických pracovníků, vymezilo jejich kvalifikační předpoklady, pracovní podmínky, platové zařazení i možnost financování ze státního rozpočtu. Tím se výrazně posílila právní jistota jak samotných pracovníků, tak vedení škol a zřizovatelů, včetně další možnosti zajištění poradenských služeb ve školách. Toto zařazení odpovídá reálným potřebám škol, které se dlouhodobě potýkají s narůstající komplexitou sociálních, rodinných a vzdělávacích obtíží žáků.

Významnou výzvou do následujících let je zejména jednotné a srozumitelné praktické uchopení náplně práce sociálního pedagoga reflektující potřeby škol, včetně kontinuální metodické podpory. Stejně důležité je vědomé nastavení spolupráce v rámci školního poradenského pracoviště. Sociální pedagog nemůže a nemá suplovat chybějící systémové kapacity školy, ale přinášet specifickou expertizu zaměřenou na sociální kontext vzdělávání a práci s rodinou.

Pozitivně lze hodnotit také sjednocení platového zařazení sociálních pedagogů, které lépe reflektuje náročnost a odpovědnost této profese. Zároveň však zůstává odpovědnost na vedení škol, aby při zařazování do platových tříd vycházelo ze skutečně vykonávaných činností a neoslabovalo profesní identitu sociálního pedagoga nevhodným pracovním zařazením. V oblasti financování představuje institucionalizace prostřednictvím ukazatele PHPmax realistický, byť zatím jen kompromisní model, který školám nabízí minimální míru flexibility. Současně tento systém klade zvýšené nároky na strategické rozhodování ředitelů škol a může vést k rozdílům v dostupnosti podpůrných profesí mezi jednotlivými školami a regiony.

Zkušenosti z legislativního procesu ukazují, že prosazení sociálního pedagoga nebylo výsledkem jednorázového politického rozhodnutí, nýbrž dlouhodobé, systematické a odborně podložené advokační práce širokého spektra aktérů. V čele stála právě Asociace sociálních pedagogů jako zaštiťující profesní organizace, jež posilovala legitimitu celé profese a zároveň vytvářela závazek pokračovat v propojování mezi praxí, odbornou veřejností a politickou reprezentací.

5 Závěr

Závěrem lze konstatovat, že sociální pedagog získal konečně v českém školství pevné místo v právním rámci, zatím však nikoli i v každé škole. To, zda se z této profese stane stabilní a respektovaná součást podpůrného systému, nyní závisí na tom, jak dokážeme nově vytvořený legislativní prostor smysluplně naplnit obsahem, spoluprací a odpovědným rozhodováním na všech úrovních vzdělávacího systému, včetně potřebným navýšením finančních prostředků. Skutečný přínos legislativního ukotvení se projeví až tehdy, pokud bude doprovázen kvalitní metodickou podporou, dostupným dalším vzděláváním, sběrem dat o dopadech práce sociálních pedagogů a ochotou reagovat na zkušenosti z praxe úpravami systému. Asociace sociálních pedagogů je nadále připravena znovu na uvedené obratem a pružně reagovat.

Použité zkratky

ASOCP	Asociace sociálních pedagogů
AVSP	Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice
ASVSP	Asociace vzdělavatelů v sociální práci
AŘZŠ	Asociace ředitelů základních škol
ČAS	Česká asociace streetwork
ČŠI	Česká školní inspekce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MF	Ministerstvo financí
NS	Nadace Sirius
NPI	Národní pedagogický institut
RIA	Regulatory Impact Assessment
SOFA	Society for All

Literatura

- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2023). *Výroční zpráva 2023*. <https://asocp.cz/wp-content/uploads/2024/06/Vyrocní-zprava-ASOCP-2023-1.pdf>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2023a, leden 20). *Ministr školství jednal se zástupci Asociace sociálních pedagogů*. <https://asocp.cz/asocp/ministr-skolstvi-asociace-socialnich-pedagogu>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2023b, červenec 20). *Platové ohodnocení sociálního pedagoga ve škole: Jaký plat má sociální pedagog?* <https://asocp.cz/asocp/platove-ohodnoceni-socialniho-pedagoga-ve-skole-jaky-plat-ma-socialni-pedagog>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2024). *Výroční zpráva 2024*. <https://asocp.cz/wp-content/uploads/2025/08/Vyrocní-zprava-ASOCP-2024.pdf>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2024a). *Podpora zkvalitnění práce sociálních pedagogů ve školách*. <https://asocp.cz/projekty/podpora-zkvalitneni-prace-socialnich-pedagogu-ve-skolach>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2024b, srpen 09). *Požádali jsme o schůzku Ministerstvo financí*. <https://asocp.cz/asocp/pozadali-jsme-o-schuzku-ministerstvo-financi>

- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2024c, červenec 28). *Otevřený dopis poslankyním a poslancům Poslanecké sněmovny České republiky*. <https://asocp.cz/asocp/otevreny-dopis-poslankynim-a-poslancum-poslanecke-snemovny-ceske-republiky>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2025a, únor 11). *Aktuálně k legislativnímu procesu: Sociální pedagog v české legislativě*. <https://asocp.cz/asocp/aktualne-k-legislativnimu-procesu-socialni-pedagog-v-ceske-legislative>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2025b, duben 25). *Otevřený dopis prezidentovi a první dámě České republiky*. <https://asocp.cz/asocp/otevreny-dopis-prezidentovi-a-prvni-dame-ceske-republiky>
- Asociace sociálních pedagogů (ASOCP). (2025c, listopad 20). *Doporučení pro financování sociálních pedagogů v základních školách*. <https://asocp.cz/asocp/doporuzeni-pro-financovani-socialnich-pedagogu-v-zakladnich-skolach>
- Daněk, J. (2022, říjen 6). *Otevřený dopis ministru MŠMT: Sociální pedagog*. Asociace sociálních pedagogů, z. s. <https://asocp.cz/asocp/otevreny-dopis-ministru-msmt-socialni-pedagog>
- Daněk, J., & Šmída, J. (2024, únor 14). *Školní sociální pedagog. Šance dětem*. <https://sancedetem.cz/skolni-socialni-pedagog>
- Daněk, J., Šmída, J., Blábolilová, N., Charvátová Kohoutová, D., Blašíková, L., Čech, T., Hladík, J., Öbrink Hobzová, M., Lorenzová, J., Kubzová, L., & Procházka, M. (2024). *Metodika práce pro sociální pedagogy*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Meta, o. p. s. (n.d.). *Karty kompetencí SPP*. <https://inkluzivniskola.cz/karty-kompetenci-spp>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). (n.d.-a). *Podpůrné pozice na základních školách*. edu.cz. <https://edu.gov.cz/methodology/podpurne-pozice-na-zakladnich-skolach>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). (n.d.-b). *Metodika k institucionalizaci podpůrných pedagogických pozic: školní psycholog, školní speciální pedagog*. edu.cz. <https://edu.gov.cz/methodology/metodika-k-institucionalizaci-podpurnych-pedagogickych-pozic-skolni-psycholog-skolni-specialni-pedagog>
- Society for All (SOFA). (2025, leden 17). *Zmizí sociální pedagogové ze základních škol?* <https://www.societyforall.cz/zmizi-socialni-pedagogove-ze-zakladnich-skol>
- Učitel naživo. (2025a, duben 14). *Otevřená výzva Parlamentu ČR: Novela školského zákona je jedinečnou šancí na lepší vzdělávací systém pro 170 000 učitelů a téměř dva miliony dětí*. <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/otevrena-vyzva-parlamentu-cr-novela-skolskeho-zakona-je-jedinecnou-sanci-na-leps>
- Učitel naživo. (2025b, květen 5). *Otevřená výzva Sněmovně: Stáhněte pozměňovací návrh k převodu financování nepedagogických pracovníků v zájmu 170 tisíc učitelů a téměř 2 milionů dětí*. <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/otevrena-vyzva-snemovne-stahnete-pozmenovaci-navrh-k-prevodu-financovani-nepedag>
- Učitel naživo. (2025c, červen 26). *Otevřená výzva senátorkám a senátorům: Podpořme novelu školského zákona v zájmu 170 000 učitelů a téměř dvou milionů dětí*. <https://www.ucitelnazivo.cz/blog/otevrena-vyzva-senatorkam-a-senatorum-podporme-novelu-skolskeho-zakona-v-zajmu-1>
- Zákony pro lidi. (n.d.-a). *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Zákony pro lidi. (n.d.-b). *Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků*. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-75>

Zákony pro lidi. (n.d.-c). *Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě*. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222>

Zákony pro lidi. (n.d.-d). *Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72/zneni-20260101>

Zákony pro lidi. (n.d.-e). *Nařízení vlády č. 123/2018 Sb., o stanovení maximálního počtu hodin výuky financovaného ze státního rozpočtu pro základní školu, střední školu a konzervatoř zřízenou krajem, obcí nebo svazkem obcí*. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-123>